॥ ओ३म् ॥

વેદોક્ત ઉપાકર્મ વિધિ

પ્રસિદ્ધ કરનાર

સેવકલાલ ભૂખણદાસ

મંત્રી

વૈદિક કર્મકાંડ પ્રચારક મંડળ, સુરત.

સ્થળ: આર્યસમાજ મંદિર-સુરત.

પ્રત [illegible]

દયાનંદાબ્દ ૧૦૭ વિક્રમ સંવત ૧૯૮૭

મુલ્ય ૦-૦-૬ પાઈ

૧૬૭૩૦

સુરત આર્ય સમાજમાં મળતાં પુસ્તકોની યાદી

—o—

સત્યાર્થ પ્રકાશ	ગુજરાતી	પાકું પુઠું	....	૧–૨–૦
,,	,,	કાચું પુઠું	... ...	૦-૧૪-૦
,,	હિંદી	,, ,,	... .	૦–૮–૦

મુદ્રકઃ– પ્રભુભાઇ વિઠ્ઠલભાઇ મહેતા.
મુદ્રણસ્થાનઃ–' નવયુગ ' મુદ્રણાલય, લીમડાચોક–સુરત.

ओ३म्

વૈદિક ઉપાકર્મ વિધિ

આ વિધિ ઘણે ભાગે સર્વે દ્વિજો કરે છે પરંતુ તેમાં શુદ્ધ વૈદિક રિત્યાનુસાર કાર્ય થતું નથી. જેથી ઘણા ભાઇઓને ભ્રમ ઉત્પન્ન થાય છે તેનું નિવારણ કરવા, તેમજ શુદ્ધ વિધિથી કાર્ય કરવા માટે આ ભાગ છપાવવામાં આવ્યો છે. આશા છે કે સર્વે દ્વિજો એનો ઉપયોગ કરશે.

॥ અથ ક્રિયારંભ : ॥

પ્રથમ કુંડ તથા સર્વ સામગ્રી તયાર કરી શુદ્ધ આસન પર સર્વે બેસે, અને મધુર સ્વરથી ઇશ્વરોપાસના, સ્વસ્તિવાચન, તથા શાંતિ પાઠ કરે. ત્યારબાદ ગુજરાતી સંસ્કાર વિધિના પૃષ્ઠ ૨૨ થી ૨૯ સુધીનો વિધિ (આચમન, ઇન્દ્રિયસ્પર્શ, અગ્ન્યાધાન વગેરે સામાન્ય પ્રકરણનો વિધિ) સંપૂર્ણ કરવો ત્યાર બાદ નીચે લખેલા મંત્રોથી આહુતિઓ આપવી.

१ ओ३म् प्रजापतये स्वाहा ॥ इदंप्रजापतये इदन्नमम ॥

२ ओ३म् इन्द्राय स्वाहा ॥ इदंइन्द्राय इदन्नमम ॥

३ ओ३म् अग्नये स्वाहा ॥ इदंमग्नये इदन्नमम ॥

४ ओ३म् सोमाय स्वाहा ॥ इदंसोमाय इदन्नमम ॥

५ ओ३म् पृथिव्यै स्वाहा ॥ इदं पृथिव्यै इदन्नमम ॥

६ ओ३म् अग्नये स्वाहा ॥ इदमग्नये इदन्नमम ॥

७ ओ३म् ब्रह्मणे स्वाहा ॥ इदंब्रह्मणे इदन्नमम ॥

८ ओ३म् छन्दोभ्यः स्वाहा ॥ इदंछन्दोभ्य इदन्नमम ॥

९ ओ३म् अन्तरिक्षाय स्वाहा॥ इदमन्तरिक्षायइदन्नमम ॥

१० ओ३म् वायवे स्वाहा ॥ इदंवायवे इदंन्नमम ॥

११ ओ३म् ब्रह्मणे स्वाहा ॥ इदंब्रह्मणे इदन्नमम ॥

१२ ओ३म् छन्दोभ्यः स्वाहा ॥ इदंछन्दोभ्य इदन्नमम ॥

१३ ओ३म् दिवे स्वाहा ॥ इदंदिवे इदन्नमम ॥

१४ ओ३म् सूर्याय स्वाहा ॥ इदं सूर्याय इदन्नमम ॥

१५ ओ३म् ब्रह्मणे स्वाहा ॥ इदं ब्रह्मणे इदन्नमम ॥

१६ ओ३म् छन्दोभ्य स्वाहा ॥ इदं छन्दोभ्य इदन्नमम ॥

१७ ओ३म् दिग्भ्यः स्वाहा ॥ इदं दिग्भ्य इदन्नमम ॥

१८ ओ३म् चन्द्रमसे स्वाहा ॥ इदं चन्द्रमसे इदन्नमम ॥

१९ ओ३म् ब्रह्मणे स्वाहा ॥ इदं ब्रह्मणे इदन्नमम ॥

२० ओ३म् छन्दोभ्यः स्वाहा ॥ इदं छन्दोभ्य इदन्नमम ॥

२१ ओ३म् प्रजापतये स्वाहा ॥ इदं प्रजापतये इदन्नमम ॥

२२ ओ३म् देवेभ्यः स्वाहा ॥ इदं देवेभ्य इदन्नमम् ॥

२३ ओ३म् ऋषिभ्यः स्वाहा ॥ इदं ऋषिभ्य इदन्नमम् ॥

२४ ओ३म् श्रद्धायै स्वाहा ॥ इदं श्रद्धायै इदन्नमम् ॥

२५ ओ३म् मेधायै स्वाहा ॥ इदं मेधायै इदन्नमम् ॥

२६ ओ३म् सदसस्पतये स्वाहा ॥ इदं सदसस्पतये इदन्नमम् ॥

२७ ओ३म् अनुमतये स्वाहा ॥ इद मनुमतये इदन्नमम् ॥

ઉપરોક્ત સત્તાવીસ આહુતિઓ આપી રહ્યા બાદ "પુરૂષ-સુક્ત" (યજુર્વેદ અધ્યાય ૩૧)ના મંત્ર દ્વારા આહુતિઓ આપવી. ત્યારબાદ નીચેના મંત્રોથી આહુતિઓ આપવી.

१ ओ३म् अग्ने व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तत्ते प्रब्रवीमितच्छ-केयम् । तेनर्ध्यासमिदमहमनृतात्सत्यमुपैमि स्वाहा ॥ इदमग्नये-इदन्नमम् ॥

२ ओ३म् वायो व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तत्ते प्रब्रवीमितच्छकेयम् । तेनर्ध्यासमिदमहम नृतात्सत्य मुपैमि स्वाहा ।। इदं वायवे इदन्नमम ।।

३ ओ३म् सूर्य व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तत्ते प्रब्रवीमितच्छकेयम् । तेनर्ध्यासमिदम हमनृतात्सत्य मुपैमि स्वाहा ।। इदं सूर्याय--इदन्नमम।।

४ ओ३म् चन्द्र व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तत्ते प्रब्रवीमितच्छकेयम् । तेनर्ध्यासमिदमहमनृतात्सत्य मुपैमि स्वाहा ।। इदं चन्द्राय--इदन्नमम।।

५ ओ३म् व्रतानां व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तत्ते प्रब्रवीमितच्छकेयम् ।। तेनर्ध्यासमिदम हमनृतात्सत्यमुपैमि स्वाहा ।। इदमिन्द्राय--व्रतपतये--इदन्नमम ।।

६ ओ३म् यांमेधां देवगणाः पितरश्चोपासते । तयामामद्य-मेधयाऽग्ने मेधाविनं कुरु स्वाहा ।।

७ ओ३म् मेधां मे वरुणो ददातु मेधामग्निः प्रजापतिः मेधा-मिन्द्रश्च वायुश्च मेधां धाता ददातुमे स्वाहा ।।

८ ओ३म् पूर्णादर्वि परापत सुपूर्णा पुनरापत। वस्नेव विक्रिणा वहाऽइषमूर्ज ँ शतक्रता स्वाहा ॥

ઉપર પ્રમાણેનો વિધિ સમાપ્ત થયા બાદ આચાર્યે નિમ્ન મંત્રનો પાઠ કરી ઉપસ્થિત સ્ત્રી— પુરૂષો પાસે પણ તે મંત્રનો પાઠ કરાવવો.

ओ३म् सदसस्पति मद्भुतं प्रियमिन्द्रस्य काम्यम् ।
सनिं मेधामयासिष ँ स्वाहा । इदं सदसस्पतये इदन्नमम ॥

ઉપરના મંત્રનો પાઠ કરી ત્રણ વખત મોહન ભોગની આહુતિ આપવી. ત્યારબાદ નવીન ઉપનયન (જનોઇ) દરેકે હાથમાં લેવું અને શુદ્ધ જલ વડે ધોઇ નાખી ચંદનમાં બોળી ડાબા હાથની હથેળીમાં રાખી ઉપર જમણો હાથ ઢાંકવો અને નીચેના મંત્રોનો પાઠ કરવો.

ओ३म् आपो हिष्ठा मयो भुवस्तान ऊर्ज्जे दधातन ।
महेरणाय चक्षसे ॥ १ ॥ યજુ૦ અ૦ ૧૧ મં૦ ૫૦

ओ३म् यो वः शिवतमो रसस्तस्य भाजयते ह नः ॥
उशतीरिव मातरः ॥ २ ॥ યજુ૦ અ૦ ૧૧ મં૦ ૫૧

ओ३म् तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ आपो जनयथा च नः ॥ ३ ॥ યજુ૦ અ૦ ૧૧ મં૦ ૫૨

ओ३म् तच्चक्षुर्देवहितं पुरस्ताच्छुक्रमुच्चरत । पश्येम शरदः शतं जीवेमशरदः शत ँ शृणुयाम शरदः शतं प्रब्रवाम शरदः शतमदीनाः स्याम शरदश्शतं भूयश्च शरदः शतात् ॥

યજુ૦ અ૦ ૩૬ મં૦ ૨૪

ઉપરના મંત્રોનો પાઠ કર્યા બાદ ગાયત્રી મંત્રનો દશ વખત જપ કરવો.

॥ ગાયત્રી મંત્ર ॥

ओ३म् भूर्भुवःस्वः । तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्यधीमहि । धियो योनः प्रचोदयात् ॥

ઉપર પ્રમાણે જપ કર્યા બાદ ઉપનયન (જનોઈ)ને બન્ને હાથે પકડી પોતાની સામે રાખવું. અને નીચેનો મંત્ર બોલી પોતાના કંઠમાં ધારણ કરવું.

ओ३म् यज्ञोपवीतं परमं पवित्रं प्रजापतेर्यत्सहजंपुरस्तात् ।
आयुष्यमग्र्यं प्रतिमुञ्चशुभ्रं यज्ञोपवीतं बलमस्तु तेजः ॥ १ ॥
यज्ञोपवीतमसियज्ञस्यत्वा यज्ञोपवीते नोपनह्यामि ॥ ॥

ઉપરનો મંત્ર બોલી સર્વેએ યજ્ઞોપવિત પહેરવું, અને જુનું કાઢી નાંખવું. ત્યારબાદ સંધ્યા તથા અગ્નિહોત્ર કરવા. બાદ નીચેના મંત્રો વડે પૂર્ણાહુતિ કરવી.

ओ३म् पूर्णादर्वि परापत सुपूर्णापुनरापत । वस्नेवविक्री–
णावहाऽइषमूर्ज ँ शतक्रतो ॥

ओ३म् वसोः पवित्रमसि शतधारंवसोः पवित्रमसि सहस्र
धारम् । देवस्त्वा सविता पुनातु वसोः पवित्रेणशतधारेण
सुप्वा कामधुक्षः ॥

ओ३म् सर्वं वै पूर्ण ँ स्वाहा ॥ २ ॥

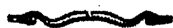
ત્યારબાદ નીચેના મંત્રો વડે, યજ્ઞકર્તા તથા પ્રેક્ષકોએ ઉભા થઇ શાન્ત ચિત્તે પ્રાર્થના કરવી.

ओ३म् आब्रह्मन् ब्राह्मणो ब्रह्मवर्च्चसी जायताम् । आराष्ट्रे राजन्यः शूर इषव्योऽतिव्याधि महारथोजायताम् । दोग्ध्री धेनुर्वोढानड्वानाशुः सप्तिःपुरन्धिर्योषा जिष्णु रथेष्ठाः सभेयो युवास्य यजमानस्य वीरोजायताम् । निकामे निकामे नःपर्जन्यो वर्षतु फलवत्यो न ओषधयः पच्यन्तां योगक्षेमो नः कल्पताम् ॥

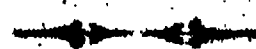
ओ३म् शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

" આરતી "

જય જગદીશ હરે પિતા જય જગદીશ હરે,
ભક્ત-જનન કે સંકટ ક્ષણમેં દૂર કરે. ઓમ્ જય૦
જો ધ્યાવે ફલ પાવે, દુઃખ વિનશે મનકા,
સુખ સંપતિ ઘર આવે, કષ્ટ મિટે તનકા. ઓમ્ જય૦
માત-પિતા તુમ મેરે, શરણ ગ્રહું કિસકી,
તુમ બિન ઔર ન કોઈ, આશા કરૂં કિસકી. ઓમ્ જય૦
તુમ પૂરણ પરમાત્મા, તુમ અન્તર્યામી.
પરબ્રહ્મ પરમેશ્વર, તુમ સબકે સ્વામી. ઓમ્ જય૦
તુમ કરૂણા કે સાગર, તુમ પાલનકર્તા,
મૈં અતિમંદ અજ્ઞાની, કૃપા કરો ભર્તા. ઓમ્ જય૦
તુમ હો એક અગોચર, સબ કે પ્રાણ પતિ,
કિસવિધિ મિલું દયામય, તુમકો મેં કુમતિ, ઓમ્ જય૦
દિનબન્ધુ દુઃખહર્તા, તુમ રક્ષક મેરે,
કરૂણા હસ્ત બઢાઓ, શરણ પડા તેરે. ઓમ્ જય૦
વિષયવિકાર મિટાવો, પાપ હરો દેવા,
શ્રદ્ધા-ભક્તિ બઢાઓ, સજ્જનો કી સેવા, ઓમ્ જય૦

આર્યસમાજના નિયમ

(૧) સર્વ સત્ય વિદ્યા અને જે પદાર્થ વિદ્યાથી જાણવામાં આ છે તે સર્વનું આદિ મૂળ પરમેશ્વર છે.

(૨) ઇશ્વર સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપ, નિરાકાર, સર્વશક્તિમાન, ન્યાયકા દયાળુ, અજન્મા, અનન્ત, નિર્વિકાર, અનાદિ, અનુપ સર્વાધાર, સર્વેશ્વર, સર્વવ્યાપક, સર્વાન્તર્યામી, અજર, અ અભય, નિત્ય પવિત્ર અને સૃષ્ટિકર્તા છે. માટે એની ઉપાસના કરવી યોગ્ય છે.

(૩) વેદ સત્ય વિદ્યાઓનું પુસ્તક છે. વેદ ભણવા અને ભણાવવા તથા સાંભળવા અને સંભળાવવા એ સર્વ આર્યોનો પરમ ધર્મ છે.

(૪) સત્યનું ગ્રહણ કરવામાં અને અસત્યનો ત્યાગ કરવામાં સર્વદા ઉદ્યત–તૈયાર રહેવું જોઇએ.

(૫) સર્વ કામ ધર્માનુસાર અર્થાત સત્ય અને અસત્યનો વિચાર કરીને કરવાં જોઇએ.

(૬) સંસારનો ઉપકાર કરવો અર્થાત શારીરિક, આત્મિક, અને સામાજીક ઉન્નતિ કરવી, એ આ સમાજનો મુખ્ય ઉદ્દેશ છે.

(૭) સર્વ સાથે પ્રીતિપૂર્વક ધર્માનુસાર યથાયોગ્ય વર્તવું જોઇ

(૮) અવિદ્યાનો નાશ અને વિદ્યાની વૃદ્ધિ કરવી જોઇએ.

(૯) પ્રત્યેક પોતાની ઉન્નતિથી સંતુષ્ટ નહિ રહેતાં સર્વની ઉન્નતિ પોતાની ઉન્નતિ સમજવી જોઇએ.

(૧૦) સર્વ મનુષ્યોએ સામાજીક સર્વ હિતકારી નિયમો પાળવા પરતંત્ર રહેવું જોઇએ. અને પોતપોતાના હિતકારી નિયમ પાળવામાં સ્વતંત્ર રહેવું જોઇએ.